

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 7.7.2020
COM(2020) 296 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την υλοποίηση της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής προς
τρίτες χώρες το 2019**

{SWD(2020) 125 final}

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**σχετικά με την υλοποίηση της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής προς
τρίτες χώρες το 2019**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
2	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΤΟ 2019).....	4
2.1	Επισκόπηση.....	4
2.2	Επιμέρους προγράμματα ΜΧΣ στις δικαιούχες χώρες το 2019.....	6
2.2.1	<i>Τυνησία</i>	6
2.2.2	<i>Ιορδανία</i>	7
2.2.3	<i>Μολδαβία</i>	8
2.2.4	<i>Γεωργία</i>	9
2.2.5	<i>Ουκρανία</i>	10
3	ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΤΗΣ ΜΧΣ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ, ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΙ	11
3.1	Επιχειρησιακές αξιολογήσεις.....	11
3.2	Εκ των υστέρων αξιολογήσεις	12
3.2.1	Τυνησία ΜΧΣ Ι.....	12
3.2.2	Γεωργία ΜΧΣ ΙΙ.....	13
4	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΜΧΣ.....	14
4.1	Λειτουργία του μηχανισμού της ΜΧΣ.....	14
4.2	Μελλοντικές εξελίξεις: Η ΜΧΣ στο επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο	15
5	ΝΕΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ — ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ.....	16
5.1	Η χρήση της ΜΧΣ στις χώρες εταίρους της διεύρυνσης και της γειτονίας στο πλαίσιο της κρίσης COVID-19.....	16

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με την υλοποίηση της μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής προς τρίτες χώρες το 2019⁽¹⁾

1 Εισαγωγή

Η μακροοικονομική χρηματοδοτική συνδρομή, ή ΜΧΣ, είναι ένα χρηματοδοτικό μέσο της ΕΕ⁽²⁾ που προσφέρεται σε χώρες εταίρους οι οποίες αντιμετωπίζουν κρίση του ισοζυγίου πληρωμών. Η ΜΧΣ συμβάλλει στην ενίσχυση της μακροοικονομικής και δημοσιονομικής σταθερότητας σε χώρες που γειτνιάζουν με την ΕΕ ή βρίσκονται γεωγραφικά κοντά στην ΕΕ, ενθαρρύνοντας παράλληλα την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Συμπληρώνει και προϋποθέτει την ύπαρξη ενός προγράμματος εκταμιεύσεων με προσαρμογή και μεταρρυθμίσεις, που έχει συμφωνηθεί με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ). Με την ελάφρυνση της πίεσης όσον αφορά την αντιμετώπιση των προβλημάτων του ισοζυγίου πληρωμών της, η χώρα εταίρος μπορεί, μεταξύ άλλων, να αυξήσει τα δημοσιονομικά της περιθώρια, να βελτιώσει τη βιωσιμότητα του χρέους της και να λάβει βοήθεια για να επικεντρώσει την προσοχή της στις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις. Με την εξομάλυνση της πορείας της μακροοικονομικής προσαρμογής, τα προγράμματα ΜΧΣ μπορούν να συμβάλουν στην κοινωνική ανάπτυξη, δίνοντας στη χώρα περισσότερο χρόνο και περιθώρια για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων της κρίσης της.

Η ΜΧΣ συνήθως λαμβάνει είτε τη μορφή δανείων, για τα οποία η Επιτροπή δανείζεται τα αναγκαία κονδύλια στις κεφαλαιαγορές και στη συνέχεια τα δανείζει στη δικαιούχο χώρα, είτε, σε ορισμένες περιπτώσεις, τη μορφή επιχορηγήσεων, οι οποίες χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, είτε τη μορφή συνδυασμού δανείων και επιχορηγήσεων.

Η ΜΧΣ εκταμιεύεται σε δόσεις και μόνον εφόσον πληρούνται ειδικά κριτήρια διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Στηρίζει την εφαρμογή μέτρων σοβαρής προσαρμογής και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, που αποσκοπούν στην επαναφορά της οικονομίας της δικαιούχου χώρας σε κατάσταση μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας. Προϋπόθεση επίσης για τη χορήγηση της ΜΧΣ αποτελούν ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το κράτος δικαίου και η εφαρμογή αποτελεσματικών δημοκρατικών μηχανισμών στη δικαιούχο χώρα. Με τον τρόπο αυτό, η ΜΧΣ συμπληρώνει την κανονική συνδρομή συνεργασίας της ΕΕ και συμβάλλει στην επίτευξη του ευρύτερου στόχου για διατήρηση της σταθερότητας και προώθηση της ευημερίας πέραν των συνόρων της ΕΕ. Στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης μακροοικονομικής και πολιτικής αστάθειας στη γειτονία της ΕΕ, η ΜΧΣ έχει τύχει ευρείας αναγνώρισης ως αποτελεσματικό μέσο αντιμετώπισης κρίσεων, το οποίο δίνει τη δυνατότητα στην ΕΕ να παρεμβαίνει με εμφανή και ευέλικτο τρόπο και με σημαντική πολιτική μόχλευση⁽³⁾. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις διαπιστώσεις

¹ Η παρούσα έκθεση βασίζεται στις πληροφορίες που ήταν διαθέσιμες έως τον Μάιο του 2020.

² Η νομική βάση για τη μακροοικονομική συνδρομή προς χώρες εκτός της ΕΕ, πλην των αναπτυσσόμενων χωρών, είναι τα άρθρα 212 και 213 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

³ Η ΜΧΣ συμπληρώνει επίσης και άλλες εξωτερικές δράσεις ή μέσα της ΕΕ προς τη γειτονία, περιλαμβανομένης της δημοσιονομικής στήριξης. Η έκθεση του 2019 για τη δημοσιονομική στήριξη είναι

διαφόρων ανεξάρτητων εκ των υστέρων αξιολογήσεων των ολοκληρωμένων προγραμμάτων ΜΧΣ⁽⁴⁾).

Σε αντίθεση με άλλα εξωτερικά χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ, η ΜΧΣ δεν παρέχει χρηματοδοτική στήριξη σε τακτική, προγραμματιζόμενη βάση. Για τον λόγο αυτό, στο πλαίσιο του ΠΔΠ 2021-2027, τα ειδικά προγράμματα ΜΧΣ θα εξακολουθήσουν να ενεργοποιούνται βάσει χωριστών αποφάσεων ad hoc. Τα προγράμματα διέπονται από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, βάσει της οποίας απαιτείται η έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για κάθε πρόγραμμα.

Η παρούσα ετήσια έκθεση καταρτίζεται σύμφωνα με τις υποχρεώσεις της Επιτροπής για την παροχή πληροφοριών, όπως προβλέπονται στις διάφορες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα προγράμματα ΜΧΣ. Συνοδεύεται από έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, που παρέχει πιο διεξοδική ανάλυση του μακροοικονομικού πλαισίου και της υλοποίησης επιμέρους προγραμμάτων ΜΧΣ.

2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΤΟ 2019⁽⁵⁾

2.1 Επισκόπηση

Το 2019 χαρακτηρίστηκε από την επιτυχή ολοκλήρωση των προγραμμάτων ΜΧΣ στην Ιορδανία και την Τυνησία, με την εκταμίευση των τελευταίων δόσεων των δύο προγραμμάτων από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια του έτους. Σημειώθηκε επίσης εκ νέου πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση του τρέχοντος προγράμματος ΜΧΣ στη Μολδαβία, το οποίο είχε εμφανίσει σημαντικές καθυστερήσεις, και πρόοδος στο πρόγραμμα ΜΧΣ στην Ουκρανία, το οποίο στη συνέχεια ολοκληρώθηκε με επιτυχία τον Μάιο του 2020. Η Επιτροπή πρότεινε, τον Σεπτέμβριο του 2019, νέο πρόγραμμα για να δοθεί συνέχεια στο πρόγραμμα ΜΧΣ στην Ιορδανία, το οποίο εγκρίθηκε στη συνέχεια από τους συννομοθέτες τον Ιανουάριο του 2020.

Η κατάσταση εφαρμογής των προγραμμάτων ΜΧΣ έχει ως εξής:

- **Τυνησία ΜΧΣ II:** Στις 6 Ιουλίου 2016, η ΕΕ ενέκρινε τη χορήγηση περαιτέρω ΜΧΣ στην Τυνησία (ΜΧΣ II), ανώτατου ποσού 500 εκατ. EUR, υπό μορφή δανείων⁽⁶⁾, η οποία προβλεπόταν να εκταμιευθεί σε τρεις δόσεις. Το μνημόνιο συνεννόησης και η συμφωνία δανειακής διευκόλυνσης τέθηκαν σε ισχύ τον Αύγουστο του 2017. Η πρώτη δόση του προγράμματος ΜΧΣ II ύψους 200 εκατ. EUR εκταμιεύθηκε στις 25 Οκτωβρίου 2017. Η δεύτερη δόση ύψους 150 εκατ. EUR εκταμιεύθηκε στις 24 Ιουνίου 2019, και η τρίτη και τελική δόση ύψους 150 εκατ. EUR στις 30 Οκτωβρίου 2019.

διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο: https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2019-10/budget_support_trends_and_results_2019.pdf

⁴ Όλες οι εκ των υστέρων αξιολογήσεις είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής: https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en

⁶ Απόφαση (ΕΕ) 2016/1112 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, για τη χορήγηση περαιτέρω μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στην Τυνησία (ΕΕ L 186 της 9.7.2016, σ. 1).

- **Ιορδανία ΜΧΣ II:** Στις 14 Δεκεμβρίου 2016, οι συννομοθέτες εξέδωσαν απόφαση⁽⁷⁾ για τη χορήγηση περαιτέρω ΜΧΣ στην Ιορδανία (ΜΧΣ II) ανώτατου ύψους 200 εκατ. EUR, αποκλειστικά υπό μορφή δανείων, ως συνέχεια του προγράμματος ύψους 180 εκατ. EUR που ολοκληρώθηκε το 2015. Το μνημόνιο συνεννόησης μεταξύ της ΕΕ και της Ιορδανίας υπογράφηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 2017. Η πρώτη δόση ύψους 100 εκατ. EUR εκταμιεύθηκε στις 17 Οκτωβρίου 2017, ενώ η δεύτερη και τελική εκταμίευση έγινε στις 3 Ιουλίου 2019.
- **Μολδαβία ΜΧΣ:** Στις 13 Σεπτεμβρίου 2017, οι συννομοθέτες εξέδωσαν απόφαση για την παροχή ΜΧΣ στη Μολδαβία ανώτατου ύψους 100 εκατ. EUR, εκ των οποίων έως 40 εκατ. EUR προβλεπόταν να χορηγηθούν υπό μορφή επιχορηγήσεων και έως 60 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων. Το μνημόνιο συνεννόησης, η συμφωνία δανειακής διευκόλυνσης και η συμφωνία επιχορήγησης μεταξύ της ΕΕ και της Μολδαβίας τέθηκαν σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2018. Ωστόσο, το πρόγραμμα ΜΧΣ ανεστάλη από τον Ιούνιο του 2018 έως τον Ιούνιο του 2019, λόγω μη εκπλήρωσης των πολιτικών προϋποθέσεων. Στη συνέχεια, μετά την αλλαγή της κυβέρνησης, τον Ιούνιο του 2019, και τις ανανεωμένες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες, η ΕΕ εκταμίευσε την πρώτη δόση ύψους 30 εκατ. EUR (20 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων και 10 εκατ. EUR υπό μορφή επιχορηγήσεων), τον Οκτώβριο του 2019. Η δεύτερη δόση θα μπορούσε ενδεχομένως να ακολουθήσει το 2020, εάν πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις. Το πρόγραμμα λήγει τον Ιούλιο του 2020.
- **Γεωργία ΜΧΣ III:** Στις 18 Απριλίου 2018, οι συννομοθέτες εξέδωσαν απόφαση για την παροχή περαιτέρω ΜΧΣ στη Γεωργία (ΜΧΣ III), ανώτατου ύψους 45 εκατ. EUR. Από το ποσό αυτό, 35 εκατ. EUR προβλεπόταν να χορηγηθούν υπό μορφή δανείων και 10 εκατ. EUR υπό μορφή επιχορηγήσεων. Η ΜΧΣ τέθηκε σε ισχύ τον Νοέμβριο του 2018, μετά την επικύρωση των νομικών εγγράφων από το κοινοβούλιο της Γεωργίας. Η πρώτη δόση ύψους 20 εκατ. EUR εκταμιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2018, ενώ η δεύτερη δόση ύψους 25 εκατ. EUR (20 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων και 5 εκατ. EUR υπό μορφή επιχορηγήσεων) αναμένεται να εκταμιευθεί το 2020, αναλόγως με την πρόοδο που θα σημειωθεί όσον αφορά τους υπόλοιπους όρους πολιτικής και υπό την προϋπόθεση ότι το πρόγραμμα του ΔΝΤ παραμένει σε σωστή πορεία.
- **Ουκρανία ΜΧΣ IV:** Στις 9 Μαρτίου 2018, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για χορήγηση επιπλέον ΜΧΣ στην Ουκρανία ύψους 1 δισ. EUR, υπό μορφή δανείων που αναμενόταν να εκταμιευθούν σε δύο δόσεις κατά την περίοδο 2018-2019. Οι συννομοθέτες εξέδωσαν την απόφαση στις 4 Ιουλίου 2018, και η ΜΧΣ τέθηκε σε ισχύ μετά την επικύρωση του μνημονίου συνεννόησης και της συμφωνίας δανειακής διευκόλυνσης από το κοινοβούλιο της Ουκρανίας, τον Νοέμβριο του 2018. Η πρώτη δόση ύψους 500 εκατ. EUR εκταμιεύθηκε τον Δεκέμβριο του 2018, ενώ η δεύτερη και τελική δόση ύψους 500 εκατ. EUR εκταμιεύθηκε τον Μάιο του 2020.

Το 2019, εκταμιεύθηκε συνολικό ποσό 430 εκατ. EUR (420 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων και 10 εκατ. EUR υπό μορφή επιχορηγήσεων). Στα παραρτήματα 1Α και 1Β

⁷ Απόφαση (ΕΕ) 2016/2371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2016, για τη χορήγηση περαιτέρω μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στο Χασεμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας (ΕΕ L 352 της 23.12.2016, σ. 18).

παρέχονται περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την κατάσταση των εκταμιεύσεων που πραγματοποιήθηκαν ανά χώρα και ανά περιφέρεια στα τέλη του 2019.

2.2 Επιμέρους προγράμματα ΜΧΣ στις δικαιούχες χώρες το 2019

2.2.1 Τυνησία

Η Τυνησία περνά παρατεταμένη οικονομική ύφεση τα τελευταία 8 έτη, λόγω της περίπλοκης πολιτικής και οικονομικής μετάβασης μετά την επανάσταση του 2011 και την επακόλουθη αλλαγή καθεστώτος. Η χώρα έχει επίσης επηρεαστεί από την αστάθεια και τις συγκρούσεις στην περιοχή (ιδίως στη Λιβύη). Ορισμένες τρομοκρατικές επιθέσεις το 2015 έπληξαν προσωρινά τον τουριστικό κλάδο της χώρας.

Η οικονομική ανάπτυξη παρέμεινε υποτονική το 2019 (σε εκτιμώμενο ποσοστό 1 %), μετά από ελαφρά βελτίωση το 2018 (2,7 %) και μόλις μέση ετήσια αύξηση 1,4 % κατά την περίοδο 2015-2017. Η ανεργία παρέμεινε σταθερά υψηλή στο 15 % περίπου κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2019 (με πολύ υψηλότερα ποσοστά για τις γυναίκες και τους νέους), και ο πληθωρισμός ανήλθε κατά μέσο όρο στο 6,75 % το 2019, αφού άγγιξε το υψηλότερο ποσοστό της δεκαετίας (7,8 %) τον Ιούνιο του 2018. Παρά τις καλές επιδόσεις του τουρισμού, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παραμένει πολύ υψηλό (εκτιμάται σε 10,3 % το 2019, αν και μειώθηκε από 11,3 % το 2018) και αποτελεί βασική πηγή ευπάθειας. Το εξωτερικό χρέος συνέχισε να αυξάνεται το 2019 (εκτιμάται σε 88,7 % του ΑΕΠ στα τέλη του τρίτου τριμήνου του 2019, έναντι 82,3 % κατά την ίδια περίοδο το 2018). Οι δαπάνες εξυπηρέτησης του χρέους εξακολουθούν να αυξάνονται και έχουν σχεδόν τριπλασιαστεί, σε σημερινά δηνάρια, από το 2010 μέχρι τώρα. Τα διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα ανέκαμψαν ελαφρώς το 2019 σε περίπου 110 ημέρες εισαγωγών στο τέλος του 2019, μετά από το χαμηλό ρεκόρ 69 ημερών εισαγωγών τον Σεπτέμβριο του 2018. Το δημοσιονομικό έλλειμμα ανήλθε σε περίπου 4,9 % του ΑΕΠ το 2018 και αναμένεται να έχει υποχωρήσει ελαφρά στο 4,5 % στο τέλος του 2019. Μετά τις σημαντικές αυξήσεις που καταγράφηκαν τα τελευταία χρόνια, το δημόσιο χρέος αναμένεται να έχει παραμείνει σταθερό σε περίπου 77 % του ΑΕΠ το 2019.

Τον Ιούνιο του 2013, η Τυνησία σύναψε πρώτα συμφωνία stand-by, ύψους 1,75 δισ. USD, με το ΔΝΤ. Η συμφωνία έληξε τον Δεκέμβριο του 2015. Στις 20 Μαΐου του 2016, το Συμβούλιο του ΔΝΤ ενέκρινε τετραετές πρόγραμμα διευρυμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης για την Τυνησία συνολικού ύψους 2,9 δισ. USD (375 % της ποσόστωσής της), για να στηρίξει το πρόγραμμα οικονομικής και χρηματοπιστωτικής μεταρρύθμισης της χώρας. Μέχρι στιγμής, έχει εκταμιευθεί 1,6 δισ. USD μετά την έγκριση του προγράμματος (Ιούνιος 2016) και τις πέντε επανεξετάσεις του προγράμματος (Ιούνιος 2017, Μάρτιος 2018, Ιούλιος 2018, Σεπτέμβριος 2018, Ιούνιος 2019). Παρότι συνεχίστηκαν οι τεχνικές ανταλλαγές, το πρόγραμμα σημείωσε περιορισμένη πρόοδο κατά τους τελευταίους μήνες του έτους, εν μέρει λόγω του απαιτητικού εκλογικού χρονοδιαγράμματος (βουλευτικές και προεδρικές εκλογές) και της παρατεταμένης περιόδου για τον σχηματισμό κυβέρνησης. Τελικά, η διευρυμένη χρηματοδοτική διευκόλυνση ακυρώθηκε τον Απρίλιο του 2020, όταν η Τυνησία ζήτησε νέα βοήθεια έκτακτης ανάγκης από το ΔΝΤ, στο πλαίσιο του μηχανισμού ταχείας χρηματοδότησης, για την αντιμετώπιση των αναγκών που απορρέουν από την έξαρση της πανδημίας COVID-19.

Η ΕΕ παρείχε στην Τυνησία το πρώτο πρόγραμμα ΜΧΣ (ΜΧΣ Ι) ύψους 300 εκατ. EUR, υπό μορφή δανείων μεταξύ του 2014 και του 2017. Τον Αύγουστο του 2015, οι αρχές της Τυνησίας ζήτησαν δεύτερο πρόγραμμα ΜΧΣ (ΜΧΣ ΙΙ), το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τον Ιούλιο του 2016. Οι όροι πολιτικής του

προγράμματος είχαν στόχο κυρίως να ενισχύσουν τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και της δημοσιονομικής πολιτικής της Τυνησίας, την καταπολέμηση της διαφθοράς, το σύστημα κοινωνικής προστασίας, τις χρηματοπιστωτικές ρυθμίσεις και την αγορά εργασίας, καθώς και να βελτιώσουν το επιχειρηματικό κλίμα. Τα πρώτα 200 εκατ. EUR (από τα συνολικά 500 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων) εκταμιεύθηκαν τον Οκτώβριο του 2017. Εφόσον εκπληρώθηκαν οι σχετικοί όροι πολιτικής, η δεύτερη και η τρίτη δόση (ύψους 150 εκατ. EUR εκάστη) εκταμιεύθηκαν τον Ιούλιο και τον Νοέμβριο του 2019, με αποτέλεσμα την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος.

2.2.2 Ιορδανία

Η περιφερειακή αστάθεια συνέχισε να λειτουργεί ως τροχοπέδη για την εξωτερική και δημοσιονομική κατάστασή της Ιορδανίας. Κατά τα πρώτα τρία τρίμηνα του 2019, το πραγματικό ΑΕΠ παρέμεινε εν πολλοίς σταθερό, με ετήσια διακύμανση περίπου 2 %. Αυτό δεν ήταν αρκετό για να αποφευχθεί η αύξηση της ανεργίας, η οποία έφθασε στο 19,1 % κατά το τρίτο τρίμηνο του 2019, σε σύγκριση με το 18,6 % κατά τη διάρκεια του ιδίου τριμήνου του 2018. Στο τέλος του 2019, ο πληθωρισμός είχε επίσης μειωθεί σημαντικά, εμφανίζοντας αύξηση του δείκτη τιμών καταναλωτή κατά 0,3 %, σε σύγκριση με 4,5 % το 2018. Δεν σημειώθηκε πρόοδος όσον αφορά τη δημοσιονομική εξυγίανση. Κατά τους πρώτους 11 μήνες του 2019, το γενικό δημοσιονομικό έλλειμμα, συμπεριλαμβανομένων των ξένων επιχορηγήσεων, αυξήθηκε στο 4,5 % του ΑΕΠ έναντι 3,5 % του ΑΕΠ κατά την ίδια περίοδο του 2018.

Το ακαθάριστο δημόσιο χρέος της Ιορδανίας αυξήθηκε στο 96,9 % του ΑΕΠ στα τέλη Οκτωβρίου 2019, σε σύγκριση με 94,4 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2018. Το εξωτερικό δημόσιο χρέος της Ιορδανίας ανερχόταν στο 96,9 % του ΑΕΠ στα τέλη Οκτωβρίου 2019. Το 73 % περίπου του εξωτερικού δημόσιου χρέους της Ιορδανίας ήταν εκφρασμένο σε USD, με το οποίο είναι προσδεδεμένο το νόμισμα της Ιορδανίας, ενώ περίπου το ήμισυ του εξωτερικού δημόσιου χρέους της Ιορδανίας οφείλεται σε πιστωτές του επίσημου τομέα.

Οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 8,6 % σε όρους αξίας, ενώ η αξία των εισαγωγών μειώθηκε κατά 5,5 % τους πρώτους 10 μήνες του 2019. Σε συνδυασμό με την αύξηση των ταξιδιωτικών εσόδων (9,9 %), το γεγονός αυτό συνέβαλε σε σημαντική συρρίκνωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε 3,4 % του ΑΕΠ (ή 4,8 % του ΑΕΠ εξαιρουμένων των επιχορηγήσεων) κατά τους πρώτους 9 μήνες του 2019, από 9,3 % του ΑΕΠ κατά την ίδια περίοδο το 2018.

Οι όροι εξωτερικής χρηματοδότησης έχουν καταστεί λιγότερο ευνοϊκοί. Οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων συνέχισαν να ακολουθούν την πτωτική τάση που παρατηρήθηκε τα προηγούμενα έτη, φθάνοντας σε καθαρή εισροή 473,1 εκατ. JOD κατά τα πρώτα τρία τρίμηνα του 2019, σε σύγκριση με καθαρή εισροή 542,5 εκατ. JOD κατά την ίδια περίοδο του 2018. Αυτή η καθαρή εισροή της τάξης του 2 % του ΑΕΠ για το 2019 είναι ελαφρώς χαμηλότερη από αυτήν συγκρίσιμων χωρών με την Ιορδανία (Αίγυπτος και Τυνησία). Αποδίδεται σε έναν συνδυασμό παραγόντων όπως η συριακή σύγκρουση, η περιφερειακή αβεβαιότητα, το αυξανόμενο δημόσιο χρέος, το υποτονικό επιχειρηματικό περιβάλλον και η χαμηλή ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Στα τέλη Νοεμβρίου του 2019, τα ακαθάριστα συναλλαγματικά αποθέματα (συμπεριλαμβανομένων του χρυσού και των ΕΤΔ) ανέρχονταν σε 13,7 δισ. USD (που αντιστοιχούν σε περίπου 7½ μήνες εισαγωγών ενός έτους), από 12,5 δισ. USD στα τέλη του 2018.

Το δεύτερο πρόγραμμα ΜΧΣ στην Ιορδανία (200 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων) εκταμιεύθηκε τον Οκτώβριο του 2017 (100 εκατ. EUR) και τον Ιούλιο του 2019 (100

εκατ. EUR). Οι όροι πολιτικής του προγράμματος αποσκοπούσαν στην ενίσχυση της οικονομίας της Ιορδανίας στους τομείς της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, της φορολογικής πολιτικής, των κοινωνικών δικτύων ασφαλείας, του εκπαιδευτικού συστήματος και της επαγγελματικής κατάρτισης, καθώς και των πολιτικών της χώρας για την αγορά εργασίας, με σκοπό την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης τόσο για τους Ιορδανούς πολίτες όσο και για τους Σύρους πρόσφυγες που ζουν στην Ιορδανία.

Κατόπιν αιτήματος από τις αρχές της Ιορδανίας για νέο πρόγραμμα ΜΧΣ, η Επιτροπή ενέκρινε, στις 6 Σεπτεμβρίου 2019, πρόταση για τρίτο πρόγραμμα ΜΧΣ ύψους 500 εκατ. EUR, υπό μορφή δανείων. Η πρόταση εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 15 Ιανουαρίου 2020. Προβλέπει την εκταμίευση 300 εκατ. EUR το 2020 και 200 εκατ. EUR το 2021, αναλόγως με την υλοποίηση του προγράμματος.

Στις 30 Ιανουαρίου 2020, το ΔΝΤ και η Ιορδανία κατέληξαν σε τεχνική συμφωνία για νέα τετραετή συμφωνία στο πλαίσιο της διευρυμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, ύψους περίπου 1,3 δισ. USD. Η συμφωνία αυτή εγκρίθηκε από το Εκτελεστικό Συμβούλιο στις 25 Μαρτίου 2020.

2.2.3 Μολδαβία

Η Μολδαβία περνά μια περίοδο σχετικής οικονομικής σταθερότητας τα τελευταία χρόνια, καθώς συνέχισε να ανακάμπτει από την τραπεζική κρίση της περιόδου 2014-2015. Το 2019, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 3,6 % σε πραγματικούς όρους, μετά από σημαντική επιβράδυνση κατά το τέταρτο τρίμηνο.

Ο πληθωρισμός επιταχύνθηκε γρήγορα το 2019 και έφθασε στο 7,5 % τον Δεκέμβριο (σε ετήσια βάση). Εν τούτοις, αναμένεται να μειωθεί το 2020, προς την κατεύθυνση του στόχου της Εθνικής Τράπεζας της Μολδαβίας για 5 % $\pm$ 1,5 %, καθώς θα εξασθενήσει ο αντίκτυπος των παραγόντων που συντέλεσαν στον πληθωρισμό το 2019, όπως τα τρόφιμα και οι επιπτώσεις των ρυθμιζόμενων τιμών. Μετά τη δημοσιονομική σταθεροποίηση κατά την περίοδο 2017-2018, η δημοσιονομική κατάσταση επιδεινώθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του 2019, λόγω μιας σειράς μεταρρυθμίσεων, που συνδέονταν με τις εκλογές, και της διακοπής της εξωτερικής χρηματοδότησης. Παρά ταύτα, κατόπιν της λήψης ορισμένων διορθωτικών μέτρων τον Αύγουστο του 2019, το δημοσιονομικό έλλειμμα για το 2019 ανήλθε στο 1,5 % του ΑΕΠ.

Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών διευρύνθηκε σημαντικά το 2018 και το 2019, φθάνοντας στο 11,5 % του ΑΕΠ κατά το τρίτο τρίμηνο του 2019, σε σύγκριση με το 5,8 % του ΑΕΠ το 2017. Η επιδείνωση αντικατοπτρίζει την έντονη αύξηση των μη ενεργειακών εισαγωγών, που ενισχύθηκαν από την αυξημένη καταναλωτική ζήτηση. Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου αντισταθμίζεται εν μέρει από εμβάσματα, που ανέρχονταν σε περίπου 15 % του ΑΕΠ το 2019. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις ήταν χαμηλές, περίπου στο 2 % του ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια, αλλά αυξήθηκαν σημαντικά το 2019, λόγω του ευρωομολόγου που εκδόθηκε από μια μεγάλη επιχείρηση της Μολδαβίας στον γεωργικό τομέα με έδρα στην Κύπρο. Το επίπεδο των συναλλαγματικών αποθεμάτων υπερβαίνει κατά πολύ τον στόχο που καθορίζεται στο πρόγραμμα του ΔΝΤ, φθάνοντας στα 3,1 δισ. USD στο τέλος Δεκεμβρίου του 2019 (που αντιστοιχεί σε 5 μήνες εισαγωγών).

Στον απόηχο της κρίσης του 2014, η Μολδαβία ζήτησε στήριξη από το ΔΝΤ, και τον Νοέμβριο του 2016 το ΔΝΤ ενέκρινε τριετή συμφωνία, ύψους 285 εκατ. USD, στο πλαίσιο της διευρυμένης πιστοδοτικής διευκόλυνσης και διευρυμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης. Το ΔΝΤ ολοκλήρωσε την τέταρτη και την πέμπτη επανεξέταση στο πλαίσιο της διευρυμένης πιστοδοτικής διευκόλυνσης και της διευρυμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης, τον Σεπτέμβριο του 2019, και κατάστησε διαθέσιμα 24

εκατ. ΕΤΔ (περίπου 33,8 εκατ. USD). Η τελική έκτη επανεξέταση του προγράμματος ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2020.

Τον Σεπτέμβριο του 2017, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν απόφαση για τη χορήγηση ΜΧΣ στη Μολδαβία. Τον Νοέμβριο του 2017, υπογράφηκε στις Βρυξέλλες μνημόνιο συνεννόησης με τις αρχές της Μολδαβίας, στο οποίο περιγράφεται μια σειρά όρων οικονομικής πολιτικής και το οποίο τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2018. Το μνημόνιο συνεννόησης περιλαμβάνει 28 όρους πολιτικής που εστιάζονται σε πέντε τομείς μεταρρύθμισης: διακυβέρνηση δημόσιου τομέα· διακυβέρνηση και εποπτεία στον χρηματοπιστωτικό τομέα· καταπολέμηση της διαφθοράς και της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες· μεταρρυθμίσεις στον ενεργειακό τομέα και βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος· και εφαρμογή της σφαιρικής και σε βάθος συμφωνίας ελευθέρων συναλλαγών.

Η εκταμίευση της πρώτης δόσης ανεστάλη τον Ιούνιο του 2018, μετά την αδιαφανή ακύρωση των δημοτικών εκλογών στο Κισινάου. Στη συνέχεια, μετά την αλλαγή της κυβέρνησης, τον Ιούνιο του 2019, και τις ανανεωμένες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες, συμπεριλαμβανομένης της εκπλήρωσης των υπόλοιπων όρων του μνημονίου συνεννόησης, τον Οκτώβριο του 2019 ελήφθη η απόφαση για την αποδέσμευση της πρώτης δόσης. Εν αναμονή της εκπλήρωσης ορισμένων δράσεων σε σχέση με τις πολιτικές προϋποθέσεις, μπορεί ενδεχομένως να ακολουθήσει η αποδέσμευση της δεύτερης δόσης το 2020, αλλά πιθανότατα όχι της τρίτης δόσης, δεδομένου ότι το πρόγραμμα λήγει τον Ιούλιο του 2020.

2.2.4 Γεωργία

Το 2019, το πραγματικό ΑΕΠ της Γεωργίας εκτιμάται ότι αυξήθηκε κατά 5,2 %, λόγω τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής ζήτησης. Το δημοσιονομικό έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης εκτιμάται ότι αυξήθηκε από επίπεδο χαμηλότερο από το 0,9 % του ΑΕΠ το 2018 σε σχεδόν 3 % του ΑΕΠ το 2019, σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία. Ο λόγος του δημόσιου χρέους της προς το ΑΕΠ ήταν περίπου 41 % το 2019, παρουσιάζοντας ελαφρά αύξηση από 40,4 % του ΑΕΠ το 2018. Το ισοζύγιο πληρωμών της Γεωργίας βελτιώθηκε σημαντικά κατά τη διάρκεια του 2019, κυρίως χάρη στην αύξηση των εξαγωγών, πράγμα το οποίο οδήγησε σε συρρίκνωση του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών σε περίπου 3 % του ΑΕΠ κατά τα πρώτα τρία τρίμηνα του 2019. Τα διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα της Γεωργίας αυξάνονται τα τελευταία χρόνια και ανέρχονταν συνολικά σε 3,5 δισ. USD στα τέλη του 2019 (κάλυψη εισαγωγών σχεδόν 4 μηνών).

Τον Απρίλιο του 2017, η Γεωργία και το ΔΝΤ σύναψαν διευρυμένη συμφωνία, ύψους 290 εκατ. USD, στο πλαίσιο της διευρυμένης χρηματοδοτικής διευκόλυνσης (EFF), της οποίας η διάρκεια ισχύος παρατάθηκε στα τέλη του 2019 κατά ένα έτος, έως τα τέλη Απριλίου του 2021. Το πρόγραμμα EFF εξελίσσεται ικανοποιητικά. Πέντε επανεξετάσεις του προγράμματος ολοκληρώθηκαν σε γενικές γραμμές όπως είχε αρχικά προγραμματιστεί. Τον Δεκέμβριο του 2019, το ΔΝΤ και οι γεωργιανές αρχές κατέληξαν σε τεχνική συμφωνία σχετικά με την πέμπτη επανεξέταση του προγράμματος, βάσει της οποίας κατέστησαν διαθέσιμα στη Γεωργία περίπου 41,4 εκατ. USD.

Η Γεωργία ζήτησε περαιτέρω ΜΧΣ από την ΕΕ⁸ τον Ιούνιο του 2017. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν την απόφαση για τη νέα ΜΧΣ, ανώτατου

⁸ Στο πλαίσιο της διεθνούς διάσκεψης δωρητών, που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες τον Οκτώβριο του 2008, αναλήφθηκαν δεσμεύσεις για το πρώτο και το δεύτερο πρόγραμμα ΜΧΣ για τη Γεωργία. Αυτά τα προγράμματα ύψους 46 εκατ. EUR έκαστο εφαρμόστηκαν κατά τις περιόδους 2009-2010 και 2015-2017.

ύψους 45 εκατ. EUR (10 εκατ. EUR υπό μορφή επιχορηγήσεων και 35 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων), τον Απρίλιο του 2018. Αφού τέθηκαν σε ισχύ το μνημόνιο συνεννόησης και οι συνοδευτικές συμφωνίες τον Νοέμβριο του 2018, τον Δεκέμβριο του 2018 εκταμιεύθηκε η πρώτη δόση ύψους 20 εκατ. EUR (5 εκατ. EUR υπό μορφή επιχορηγήσεων και 15 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων). Το επόμενο βήμα στην εφαρμογή του προγράμματος ΜΧΣ θα είναι η εκταμίευση της δεύτερης, και τελικής, δόσης ύψους 25 εκατ. EUR (5 εκατ. EUR υπό μορφή επιχορηγήσεων και 20 εκατ. EUR υπό μορφή δανείων), όταν η Γεωργία θα πληροί όλους τους σχετικούς όρους πολιτικής. Επιπλέον των πολιτικών προϋποθέσεων και της ικανοποιητικής προόδου στο πρόγραμμα του ΔΝΤ, οι ειδικοί όροι πολιτικής στοχεύουν να ενισχύσουν την οικονομία της Γεωργίας όσον αφορά τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, τον χρηματοπιστωτικό τομέα, την κοινωνική πολιτική και την πολιτική για την αγορά εργασίας, και το επιχειρηματικό περιβάλλον. Η εφαρμογή αυτών των προϋποθέσεων έχει προχωρήσει ικανοποιητικά, αλλά δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί.

2.2.5 Ουκρανία

Μετά τη βαθιά ύφεση του 2014 και του 2015, όταν το ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά περισσότερο από 16 %, η οικονομία της Ουκρανίας επανήλθε σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης το 2016, και έκτοτε έχει αποκτήσει δυναμική. Το πραγματικό ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 4,1 % σε ετήσια βάση κατά το τρίτο τρίμηνο του 2019. Παρότι η οικονομική ανάκαμψη έχει ως γνώμονα τη ζήτηση, ο ακαθάριστος σχηματισμός παγίου κεφαλαίου έχει παραμείνει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα της τάξης του 17 % του ΑΕΠ, πολύ κάτω από το επίπεδο της ομάδας συγκρίσιμων χωρών, που υπερβαίνει το 25 %, το οποίο μπορεί να αναμένεται για χώρες σε αυτό το στάδιο ανάπτυξης. Το ποσοστό ανεργίας υποχώρησε στο 8,5 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2019, από την κορύφωσή του στο 10,1 % στις αρχές του 2017. Χάρη σε ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 16,4 % τον Οκτώβριο του 2019, που συνεπάγεται αύξηση σε πραγματικούς όρους περίπου 11 %, ο μέσος ονομαστικός μισθός ανήλθε στο ισοδύναμο 430 USD περίπου. Ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή επιβραδύνθηκε σημαντικά, από 14,1 % τον Ιανουάριο του 2018 σε 4,1 % τον Δεκέμβριο του 2019, γεγονός που επέτρεψε στην Εθνική Τράπεζα της Ουκρανίας να επιτύχει τον μεσοπρόθεσμο στόχο της για πληθωρισμό ύψους 4 % έως 6 % έως το τέλος του 2019. Η ουκρανική κυβέρνηση έχει επίσης σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών της τα τελευταία 5 χρόνια. Το συνολικό δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε από 4,5 % του ΑΕΠ το 2014 σε 2,0 % το 2019. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε από 80,9 % του ΑΕΠ το 2016 σε 50,3 % του ΑΕΠ το 2019.

Η Ουκρανία παραμένει μια πολύ ανοικτή οικονομία, παρόλο που ο συνδυασμένος όγκος εισαγωγών και εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών έχει μειωθεί από το 2015. Η μείωση των εξαγωγών υπήρξε πιο έντονη από εκείνη των εισαγωγών, γεγονός που εξηγεί γιατί διευρύνθηκε το αρνητικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών από 2,6 % του ΑΕΠ σε 8,5 % κατά την ίδια περίοδο. Το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ήταν πολύ μικρότερο (1,9 % του ΑΕΠ το 2017, 3,3 % το 2018 και εκτιμώμενο 2,5 % το 2019), χάρη σε σημαντικές και αυξανόμενες ροές ξένων εσόδων, που οφείλονται κυρίως στα εμβάσματα από το εξωτερικό. Οι εισροές άμεσων ξένων επενδύσεων παρέμειναν σχετικά χαμηλές, στα 2,8 δισ. USD ή 2,0 % του ΑΕΠ το 2019. Ωστόσο, οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου και άλλες επενδύσεις, τόσο ιδιωτικές όσο και επίσημες, ήταν αρκετά σημαντικές ώστε να εξασφαλιστεί ότι το συνολικό ισοζύγιο με τους κατοίκους της αλλοδαπής ήταν θετικό, παρουσιάζοντας αύξηση στα 2,7 δισ. USD ή 1,9 % του ΑΕΠ το 2019. Η Ουκρανία μείωσε το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος της από 129 % του ΑΕΠ το 2015 σε 79,5 % το 2019. Τα επίσημα συναλλαγματικά αποθέματα αυξήθηκαν από 17,8 δισ. USD τον Ιούλιο του 2018 σε 25,3 δισ. USD τον Δεκέμβριο του 2019, ποσό που

αντιστοιχεί σε 4 μήνες εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών. Οι ισχυρές εξωτερικές εισροές ρευστότητας είχαν ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης για το γκρίβνα, το οποίο ανατιμήθηκε κατά 14,7 % έναντι του δολαρίου ΗΠΑ το 2019. Για να μετριαστεί η ανατίμηση και να στηριχθούν τα συναλλαγματικά αποθέματα, η Εθνική Τράπεζα παρενέβη στην αγορά forex και αγόρασε 7,9 δισ. USD από εγχώριες τράπεζες το 2019, έναντι μόλις 1,4 δισ. USD το 2018.

Η ΕΕ εκταμίευσε συνολικά 3,3 δισ. EUR κατά την περίοδο 2014-2017, υπό τη μορφή δανείων με χαμηλό επιτόκιο, στο πλαίσιο τεσσάρων διαδοχικών προγραμμάτων ΜΧΣ για την Ουκρανία. Το τρέχον πρόγραμμα ΜΧΣ ύψους 1 δισ. EUR υπό τη μορφή δανείων εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2018. Οι όροι πολιτικής του προγράμματος επικεντρώνονται κυρίως στη βελτίωση της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, στην καταπολέμηση της διαφθοράς, και στις μεταρρυθμίσεις των κρατικών επιχειρήσεων και των κοινωνικών πολιτικών. Η πρώτη δόση ύψους 500 εκατ. EUR εκταμιεύθηκε τον Νοέμβριο του 2018. Η δεύτερη και τελική δόση ύψους 500 εκατ. EUR εκταμιεύθηκε τον Μάιο του 2020, ολοκληρώνοντας με επιτυχία το πρόγραμμα.

Το ΔΝΤ κατέληξε σε τεχνική συμφωνία, τον Δεκέμβριο του 2019, σχετικά με νέο πρόγραμμα για την Ουκρανία (τριετής διευρυμένη χρηματοδοτική διευκόλυνση ύψους 5,5 δισ. USD). Επιπλέον, το 2019, η κυβέρνηση εξέδωσε χρέος ύψους 227,6 δισ. UAH στην εγχώρια πρωτογενή αγορά, δηλαδή 114 % περισσότερο από ό,τι το 2018, με μέσες αποδόσεις, συμπεριλαμβανομένων όλων των προθεσμιών λήξης (που μειώθηκαν από 19 % τον Ιανουάριο σε 11,6 % τον Δεκέμβριο). Κατά την ίδια περίοδο, το κόστος χρηματοδότησης σε δολάρια ΗΠΑ και σε ευρώ μειώθηκε επίσης από 6,5 % σε 3,7 % και από 4,5 % σε 2,2 %, αντιστοίχως.

3 ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΟΡΘΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΝΔΥΛΙΩΝ ΤΗΣ ΜΧΣ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ, ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

3.1 Επιχειρησιακές αξιολογήσεις

Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του δημοσιονομικού κανονισμού της ΕΕ, η Επιτροπή διενεργεί επιχειρησιακές αξιολογήσεις με τη βοήθεια εξωτερικών συμβούλων, ώστε να λάβει εύλογες διασφαλίσεις σχετικά με τη λειτουργία των διοικητικών διαδικασιών και των χρηματοπιστωτικών κυκλωμάτων στις δικαιούχες χώρες.

Οι επιχειρησιακές αξιολογήσεις επικεντρώνονται στα συστήματα διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, ιδίως στους τρόπους οργάνωσης των υπουργείων οικονομικών και των κεντρικών τραπεζών, καθώς και στις διαδικασίες που εφαρμόζουν, και, ειδικότερα, στους τρόπους διαχείρισης των λογαριασμών στους οποίους κατατίθενται τα κονδύλια της ΕΕ. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται επίσης στη λειτουργία, την ανεξαρτησία και τα προγράμματα εργασίας των οργανισμών εξωτερικού ελέγχου, καθώς και στον βαθμό αποτελεσματικότητας των ελέγχων τους. Εξετάζονται επίσης οι διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων σε κεντρικό επίπεδο.

Το 2019, δεν κινήθηκαν επιχειρησιακές αξιολογήσεις στο πλαίσιο των νέων προγραμμάτων ΜΧΣ. Για το νέο πρόγραμμα ΜΧΣ-III της Ιορδανίας, θα πραγματοποιηθεί επιχειρησιακή αξιολόγηση κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020.

3.2 Εκ των υστέρων αξιολογήσεις

Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό της ΕΕ και τις αντίστοιχες αποφάσεις ΜΧΣ, η Επιτροπή διενεργεί εκ των υστέρων αξιολογήσεις⁹, μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων ΜΧΣ, για να αξιολογήσει τον αντίκτυπό τους. Οι κύριοι στόχοι αυτών των αξιολογήσεων είναι:

- i. ανάλυση του αντικτύπου της ΜΧΣ στην οικονομία της δικαιούχου χώρας, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητα της εξωτερικής θέσης της·
- ii. αξιολόγηση της προστιθέμενης αξίας της δράσης της ΕΕ.

Το 2019, τα έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τις εκ των υστέρων αξιολογήσεις του προγράμματος ΜΧΣ II για τη Γεωργία και του προγράμματος ΜΧΣ για τη Δημοκρατία της Κιργιζίας ολοκληρώθηκαν και δημοσιεύθηκαν τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους. Σύνοψη των κυριότερων αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων αυτών παρουσιάστηκε επίσης στην ετήσια έκθεση του 2018 για τη ΜΧΣ. Κατά τη διάρκεια του 2019, η Επιτροπή έλαβε επίσης την έκθεση των εξωτερικών συνεργατών σχετικά με την εκ των υστέρων αξιολόγηση για το πρόγραμμα ΜΧΣ I στην Τυνησία. Το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων θα ολοκληρωθεί και θα δημοσιευθεί κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020.

Τέλος, το 2019 η Επιτροπή ξεκίνησε τις εκ των υστέρων αξιολογήσεις για το τρίτο πρόγραμμα ΜΧΣ στην Ουκρανία. Οι εκθέσεις των εξωτερικών συνεργατών γι' αυτές τις εκ των υστέρων αξιολογήσεις και τα συνοδευτικά έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής αναμένεται να οριστικοποιηθούν και να δημοσιευθούν εντός του 2020.

3.2.1 Τυνησία ΜΧΣ I

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση του προγράμματος ΜΧΣ I στην Τυνησία (που υλοποιήθηκε κατά την περίοδο 2014-2017) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ΜΧΣ της ΕΕ ήταν συναφής, συνεκτική, αποτελεσματική και αποδοτική.

Σε απόλυτους όρους, κατά τη στιγμή της έγκρισής του, το πρόγραμμα ΜΧΣ στην Τυνησία ήταν το τρίτο μεγαλύτερο πρόγραμμα ΜΧΣ από το 2000, που αντιστοιχούσε σε περίπου 0,5 % και 0,3 % του ΑΕΠ το 2015 και το 2017, αντιστοίχως. Υπήρξε συναίνεση μεταξύ των κυριότερων ενδιαφερόμενων μερών των οποίων ζητήθηκε η γνώμη ότι η αύξηση της ΜΧΣ από τα 250 εκατ. EUR που είχαν αρχικά προταθεί σε 300 εκατ. EUR ήταν η ενδεδειγμένη απόφαση. Η ΜΧΣ χορηγήθηκε υπό τη μορφή δανείου ύψους 300 εκατ. EUR, με όρους ιδιαίτερα ευνοϊκούς που δεν θα μπορούσαν να είχαν επιτευχθεί στην αγορά. Παρά το γεγονός ότι η υλοποίηση της ΜΧΣ εμφάνισε καθυστερήσεις, αυτές δεν επηρέασαν τη σημασία της, δεδομένων των μακροοικονομικών συνθηκών που επικρατούσαν και των αυξημένων δημοσιονομικών αναγκών του κράτους της Τυνησίας, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις του 2015, και των υποχρεώσεων της για την εξυπηρέτηση του χρέους της.

Επομένως, το μέγεθος, η μορφή και το χρονοδιάγραμμα του προγράμματος ΜΧΣ I κρίθηκαν κατάλληλα και ενδεδειγμένα για τις χρηματοδοτικές ανάγκες της Τυνησίας. Η ΜΧΣ είχε θετικό αντίκτυπο, αν και μικρό, στη βιωσιμότητα του χρέους και παρείχε στις αρχές της Τυνησίας αυξημένο δημοσιονομικό περιθώριο ελιγμών. Η αιρεσιμότητά της

⁹ Όλες οι εκ των υστέρων αξιολογήσεις είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής:
https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en

ήταν συναφής και σύμφωνη με τις προτεραιότητες της χώρας, διαδραματίζοντας καίριο ρόλο όσον αφορά την εστίαση της προσοχής των αρχών στις μεταρρυθμίσεις.

Η αξιολόγηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα προσέφερε σαφή προστιθέμενη αξία της ΕΕ, με την ελάφρυνση των πιέσεων στο ισοζύγιο πληρωμών και με την αύξηση του δημοσιονομικού περιθωρίου για τις δημόσιες αρχές. Επίσης, απέφερε εξοικονόμηση πόρων, χάρη στα επιτόκια με ευνοϊκούς όρους και τις μεγαλύτερες προθεσμίες εξόφλησης του δανείου της ΜΧΣ, σε σύγκριση με τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε αποτελεσματικά, σε στενή συνεργασία με τις αρχές της Τυνησίας και βασικούς διεθνείς εταίρους.

Τέλος, η αξιολόγηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ΜΧΣ Ι είχε θετικό, αλλά περιορισμένο κοινωνικό αντίκτυπο, τόσο μέσω της στήριξης των μακροοικονομικών συνθηκών (συμβολή στην ομαλή προσαρμογή και στήριξη των κοινωνικών δαπανών) όσο και μέσω των άμεσων επιπτώσεων της αιρεσιμότητας. Ωστόσο, αυτός ο κοινωνικός αντίκτυπος περιορίστηκε κατά κάποιον τρόπο από την ελλιπή στόχευση των κοινωνικών δαπανών, αν και αυτό το θέμα αντιμετωπίστηκε στο πλαίσιο των όρων πολιτικής του προγράμματος ΜΧΣ ΙΙ.

3.2.2 Γεωργία ΜΧΣ ΙΙ

Η εκ των υστέρων αξιολόγηση του προγράμματος ΜΧΣ ΙΙ στη Γεωργία (που υλοποιήθηκε κατά την περίοδο 2015-2017) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ΜΧΣ της ΕΕ ήταν συναφής, συνεκτική, αποτελεσματική και αποδοτική.

Η ΜΧΣ ΙΙ ήταν συνεκτικό μέρος μιας ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων συνδρομής της ΕΕ προς τη Γεωργία, γεγονός που αντικατοπτρίζει τον στενό συντονισμό των εν λόγω παρεμβάσεων. Η προστιθέμενη αξία της ΕΕ ήταν πλέον εμφανής στην τόνωση της διαδικασίας διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στη Γεωργία, καθώς κάλυπτε τις σχετικές μεταρρυθμιστικές προκλήσεις στη χώρα. Στην αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι θα μπορούσε επίσης να είναι σημαντικό να ληφθούν ορισμένα πρόσθετα μέτρα πολιτικής στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης και στον τραπεζικό τομέα, ωστόσο αυτό έπρεπε να εξισορροπηθεί με την ανάγκη να διατηρηθεί εστιασμένος ο κατάλογος των όρων ΜΧΣ. Τα μέτρα στους τομείς αυτούς συμπεριλήφθηκαν στη συνέχεια ως όροι πολιτικής στο τρέχον πρόγραμμα ΜΧΣ στη Γεωργία, που εγκρίθηκε το 2018.

Η αξιολόγηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το πρόγραμμα ΜΧΣ βοήθησε να βελτιωθεί η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους της Γεωργίας και οδήγησε σε σημαντικές εξοικονομήσεις, λόγω της μεγαλύτερης διάρκειας λήξης και των χαμηλότερων επιτοκίων της ΜΧΣ. Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε αποτελεσματικά, και σε στενή συνεργασία με τις αρχές της Γεωργίας, το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα. Η καθυστέρηση της έγκρισης οφειλόταν σε διαφωνίες μεταξύ των συννομοθετών όσον αφορά τις διαδικασίες. Παρά ταύτα, στην αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι αυτό το εξαιρετικά μεγάλο χρονικό διάστημα για την έγκριση του προγράμματος δεν είχε ως αποτέλεσμα απώλειες αποτελεσματικότητας, διότι από τα τέλη του 2010 έως τον Ιούλιο του 2014 και από τα μέσα του 2015 έως τον Απρίλιο του 2017, η Γεωργία δεν διέθετε πρόγραμμα εκταμιεύσεων του ΔΝΤ (προϋπόθεση για τη χορήγηση ΜΧΣ). Το γεγονός αυτό θα είχε εμποδίσει την εκταμίευση ΜΧΣ, ακόμη και αν το πρόγραμμα είχε εγκριθεί νωρίτερα.

Τέλος, από την αξιολόγηση διαπιστώθηκε ότι η ΜΧΣ ΙΙ είχε, συνολικά, θετικό κοινωνικό αντίκτυπο. Συνέβαλε στη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, παρότι η πρόοδος στον τομέα αυτό είναι άνιση και αντιμετωπίζεται ως μέρος των όρων πολιτικής

του τρέχοντος προγράμματος ΜΧΣ, που εγκρίθηκε το 2018. Το πρόγραμμα ΜΧΣ συνέβαλε επίσης στην ομαλή πορεία της μακροοικονομικής προσαρμογής και, με τον τρόπο αυτό, στη διατήρηση των κοινωνικών δαπανών.

4 ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΜΧΣ

4.1 Λειτουργία του μηχανισμού της ΜΧΣ

Η κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου του 2013 σχετικά με τη ΜΧΣ¹⁰ ορίζει ότι η συνδρομή έχει μακροοικονομικό και χρηματοδοτικό χαρακτήρα και δηλώνει σαφώς ότι αποσκοπεί στην «αποκατάσταση μιας βιώσιμης θέσης εξωτερικής χρηματοδότησης για επιλέξιμες χώρες και εδάφη που αντιμετωπίζουν δυσκολίες εξωτερικής χρηματοδότησης. Θα πρέπει να στηρίζει την εφαρμογή προγράμματος πολιτικής που περιλαμβάνει μέτρα σοβαρής προσαρμογής και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που έχουν σχεδιαστεί για τη βελτίωση της θέσης του ισοζυγίου πληρωμών, ιδίως στη διάρκεια της περιόδου του προγράμματος, και να ενισχύει την εφαρμογή των σχετικών συμφωνιών και των προγραμμάτων που έχουν συμφωνηθεί με την Ένωση».

Σύμφωνα με την αρχή 6.α) της ίδιας κοινής δήλωσης, «[π]ροϋπόθεση για τη χορήγηση μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής θα πρέπει να είναι ο σεβασμός, εκ μέρους της επιλέξιμης χώρας ή εδάφους, των ουσιαστικών θεσμών της δημοκρατίας, στους οποίους περιλαμβάνονται το πολυκομματικό κοινοβουλευτικό σύστημα, το κράτος δικαίου και ο σεβασμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα». Σε όλη τη διάρκεια ισχύος του προγράμματος ΜΧΣ, η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης παρακολουθούν την εκπλήρωση αυτών των πολιτικών προϋποθέσεων, και κάθε εκταμίευση θα πρέπει να έχει ως προϋπόθεση την εκπλήρωσή τους.

Το 2018, στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας για τις νέες προτάσεις για τη Γεωργία ΜΧΣ ΙΙΙ και την Ουκρανία ΜΧΣ ΙV, η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου πρότεινε ορισμένες τροποποιήσεις στην πρόταση της Επιτροπής, που αφορούσαν τις πολιτικές προϋποθέσεις στην πρόταση της Επιτροπής, η οποία ακολουθούσε το συμφωνηθέν υπόδειγμα της κοινής δήλωσης του 2013. Στην ειδική έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) σχετικά με τη συνδρομή της ΕΕ προς την Τυνησία το 2016 επισημάνθηκε ότι μια παρατεταμένη διαδικασία λήψης αποφάσεων θα μπορούσε να υπονομεύσει τον κύριο στόχο της ΜΧΣ, ο οποίος είναι η παροχή ταχείας στήριξης στο ισοζύγιο πληρωμών σε καταστάσεις κρίσης.

Το 2019 και στις αρχές του 2020, στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας για τη νέα πρόταση για την Ιορδανία ΜΧΣ ΙΙΙ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποδέχθηκαν την πρόταση της Επιτροπής (που δημοσιεύθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2019), η οποία βασιζόταν στο συμφωνηθέν υπόδειγμα της κοινής δήλωσης του 2013. Η νομοθετική διαδικασία ήταν αποτελεσματική και έδωσε τη δυνατότητα στην Επιτροπή να αρχίσει διαπραγματεύσεις για το μνημόνιο συνεννόησης με τις αρχές της Ιορδανίας, ήδη από τον Ιανουάριο του 2020.

Η Επιτροπή θεωρεί σημαντικό να παραμείνει θεμελιωμένο το μέσο της ΜΧΣ σε καλά εδραιωμένες και ευρέως διαδεδομένες αρχές και διαδικασίες λήψης αποφάσεων, που να

¹⁰ Κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, που εγκρίθηκε μαζί με την απόφαση για τη χορήγηση περαιτέρω μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής στη Γεωργία (απόφαση (ΕΕ) 2013/778 της 12ης Αυγούστου 2013). Διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013D0778&from=EN>

τις τηρούν όλα τα θεσμικά όργανα και να αισθάνονται ότι δεσμεύονται από αυτές, ελλείψει επίσημης νομικής βάσης για το μέσο η οποία να αφορά όλα τα προγράμματα.

Επιπλέον, οι γεωπολιτικές και οικονομικές εξελίξεις, καθώς και οι εξελίξεις όσον αφορά την ασφάλεια, πέραν των συνόρων της ΕΕ φέρνουν στο προσκήνιο την ανάγκη για μια ισχυρότερη, πολυμερή Ευρώπη. Ανταποκρινόμενη στις προκλήσεις αυτές, μία από τις έξι πρωταρχικές φιλοδοξίες της νέας Επιτροπής είναι να ενισχυθεί ο ρόλος της Ευρώπης στον κόσμο. Η ικανότητα της ΕΕ να ανταποκρίνεται γρήγορα και αποτελεσματικά, μεταξύ άλλων μέσω του μέσου ΜΧΣ, θα είναι υψίστης σημασίας για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Ακριβώς στο πλαίσιο αυτό και προσβλέποντας στο μέλλον, το 2020 η Επιτροπή θα προβεί σε **μετα-αξιολόγηση** των προγραμμάτων ΜΧΣ που υλοποιήθηκαν κατά την περίοδο 2010-2020. Στην αξιολόγηση θα αξιολογηθούν οι αρχές και τα χαρακτηριστικά που διέπουν το μέσο ΜΧΣ, ο δε στόχος θα είναι να παρασχεθούν στοιχεία σχετικά με τον τρόπο για να βελτιωθεί η συνάφεια, η αποτελεσματικότητα, η αποδοτικότητα, η προστιθέμενη αξία και η ικανότητά του να ανταποκρίνεται στις προτεραιότητες της εξωτερικής δράσης της ΕΕ, καθώς και η καθημερινή διαχείριση των παρεμβάσεων ΜΧΣ. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει επίσης συζήτηση σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του μέσου ΜΧΣ, συμπεριλαμβανομένης της γεωγραφικής του κάλυψης, και σχετικά με το πώς αλληλεπιδρά με άλλες εξωτερικές πολιτικές της ΕΕ.

4.2 Μελλοντικές εξελίξεις: Η ΜΧΣ στο επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο

Καθώς συνεχίζεται η γεωπολιτική και οικονομική αστάθεια στη γειτονία της ΕΕ, η οποία ενισχύεται περαιτέρω από τις ανθρωπιστικές και οικονομικές επιπτώσεις λόγω της κλιμακούμενης εξάπλωσης του κορωνοϊού το 2020, η ανάγκη για παροχή ΜΧΣ της ΕΕ κατά τα προσεχή έτη είναι πιθανό να διατηρηθεί σε υψηλά επίπεδα, ακόμη και να κλιμακωθεί. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) της περιόδου 2014-2020, η Επιτροπή είχε προτείνει την ενίσχυση της ΜΧΣ ως μέσου μακροοικονομικής χρηματοδοτικής συνδρομής και την αύξηση της ετήσιας δανειοδοτικής ικανότητάς της από 500 εκατ. EUR σε 2 000 εκατ. EUR. Η πρόταση αυτή επικυρώθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

Στις 2 Μαΐου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με το ΠΔΠ για την περίοδο 2021-2027. Όσον αφορά την εξωτερική δράση της ΕΕ, η Επιτροπή πρότεινε εξορθολογισμό των υφιστάμενων μέσων, ώστε να βελτιωθεί η προβολή των δράσεων της ΕΕ, να αποφευχθούν επικαλύψεις, να καταστούν οι διαδικασίες λιγότερο επαχθείς και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα και η συμπληρωματικότητα, ενώ ταυτόχρονα θα καταδεικνύεται καλύτερα η προστιθέμενη αξία της ΕΕ. Προτείνεται να ενσωματωθούν ορισμένα μέσα του ΠΔΠ 2014-2020 στον νέο Μηχανισμό Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (ΜΓΑΔΣ-NDICI). Ωστόσο, τα ειδικά προγράμματα ΜΧΣ θα εξακολουθήσουν να ενεργοποιούνται κατά περίπτωση, βάσει χωριστών αποφάσεων ad hoc, καθώς αναγνωρίζεται ότι η διαδικασία λήψης αποφάσεων για τα προγράμματα ΜΧΣ θα πρέπει να παραμείνει διακριτή. Επομένως, η ΜΧΣ θα εξακολουθήσει να διέπεται από τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, βάσει της οποίας απαιτείται να εγκρίνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο κάθε ειδικό πρόγραμμα.

Τα δάνεια ΜΧΣ θα τα εγγυάται η νέα εγγύηση εξωτερικής δράσης (EAG) που πρόκειται να δημιουργηθεί στο πλαίσιο του ΜΓΑΔΣ. Η εγγύηση εξωτερικής δράσης θα καλύπτει εγγυήσεις στον ιδιωτικό, τον κρατικό και τον υποκρατικό τομέα («ETBA+»), τα δάνεια ΜΧΣ και τα εξωτερικά δάνεια της Ευρατόμ. Η εγγύηση εξωτερικής δράσης θα στηριχθεί από το νέο κοινό ταμείο προβλέψεων, στο οποίο θα ενσωματωθεί το υφιστάμενο Ταμείο Εγγυήσεων για τις εξωτερικές δράσεις, καθώς και τα άλλα ταμεία εγγυήσεων τόσο στον

εξωτερικό όσο και στον εσωτερικό τομέα της ΕΕ. Η Επιτροπή πρότεινε, τον Μάιο του 2020, να ανέρχεται ο συνολικός όγκος των πράξεων στο πλαίσιο της εγγύησης εξωτερικής δράσης στα 60 δισ. EUR, εκ των οποίων 14 δισ. EUR έχουν προβλεφθεί για ΜΧΣ υπό μορφή δανείων που θα χορηγούνται με επιτόκιο 9 %, όπως ισχύει αυτή τη στιγμή. Αυτό συνάδει με τον ετήσιο όγκο δανεισμού ύψους 2 δισ. EUR για ΜΧΣ που έχει συμφωνηθεί στην ενδιάμεση αξιολόγηση του ΠΔΠ της περιόδου 2014-2020, επιβεβαιώνοντας την ισχυρή προστιθέμενη αξία της ΕΕ και την υψηλή μόχλευση του μηχανισμού. Επιπλέον, οι επιχορηγήσεις ΜΧΣ θα εξακολουθήσουν να παρέχονται σε επιλέξιμες χώρες με εξαιρετικά σημαντικά τρωτά σημεία.

Στις 27 Μαΐου 2020, η Επιτροπή υπέβαλε **αναθεωρημένη πρόταση για το ΠΔΠ 2021-2027**, καθώς και ένα Ευρωπαϊκό Μέσο Ανάκαμψης έκτακτης ανάγκης («Next Generation EU»), για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας COVID-19, ύψους 750 δισ. EUR (σε τιμές 2018). Στον εξωτερικό τομέα, αυτό θα σημαίνει πρόσθετο ποσό 16,9 δισ. EUR (σε τρέχουσες τιμές), εκ των οποίων 11,4 δισ. EUR για την εγγύηση εξωτερικής δράσης και 5,5 δισ. EUR για την ανθρωπιστική βοήθεια. Η προτεινόμενη ενίσχυση θα αυξήσει το ανώτατο όριο της εγγύησης εξωτερικής δράσης από το ποσό των 60 δισ. EUR, που είχε προταθεί προηγουμένως, σε 130 δισ. EUR, με υπερδιπλασιασμό και πλέον της δυνητικής ικανότητας για εγγυήσεις ETBA+ και δάνεια ΜΧΣ.

5 ΝΕΕΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ — ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το 2020 θα χαρακτηριστεί, πρώτον και κυριότερον, από την υλοποίηση των τρεχόντων προγραμμάτων ΜΧΣ, όπως περιγράφεται ανωτέρω. Τα προγράμματα περιλαμβάνουν την εκταμίευση της τελικής δόσης της ΜΧΣ ΙΙΙ προς τη Γεωργία, καθώς και τις εναπομένουσες εκταμιεύσεις του προγράμματος για τη Μολδαβία, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι αναγκαίοι όροι. Περαιτέρω, ανάλογα με το πόσο γρήγορα θα προχωρήσουν οι διαπραγματεύσεις για το μνημόνιο συνεννόησης, θα μπορούσαν επίσης να εκταμιευθούν οι δύο πρώτες δόσεις για τη ΜΧΣ ΙΙΙ στην Ιορδανία κατά τη διάρκεια του 2020.

5.1 Η χρήση της ΜΧΣ στις χώρες εταίρους της διεύρυνσης και της γειτονίας στο πλαίσιο της κρίσης COVID-19

Η επιδημική έξαρση του κορωνοϊού έχει εξελιχθεί σε παγκόσμια πανδημία, για την οποία απαιτείται ταχεία και συντονισμένη παγκόσμια αντίδραση για την προστασία των ανθρώπων, τη διάσωση ανθρώπινων ζωών και την αντιμετώπιση των οικονομικών επιπτώσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, στις 22 Απριλίου 2020, η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση για μια δέσμη ΜΧΣ ύψους 3 δισ. EUR προς 10 χώρες εταίρους της διεύρυνσης και της γειτονίας, προκειμένου να τις βοηθήσει να περιορίσουν τις οικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού. Η πρόταση ήρθε να προστεθεί στη δέσμη μέτρων «Ομάδα Ευρώπη», η οποία αποτελεί τη στιβαρή και στοχευμένη στρατηγική αντίδρασης της ΕΕ για τη στήριξη των προσπαθειών των χωρών εταίρων στην αντιμετώπιση της πανδημίας του κορωνοϊού. Η απόφαση εκδόθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στις 25 Μαΐου 2020.

Στο πλαίσιο της δέσμης αυτής, η ΕΕ συμφώνησε να κατανείμει τα δάνεια ΜΧΣ ως εξής: η Δημοκρατία της Αλβανίας (180 εκατ. EUR), η Βοσνία-Ερζεγοβίνη (250 εκατ. EUR), η Γεωργία (150 εκατ. EUR), το Χασεμιτικό Βασίλειο της Ιορδανίας (200 εκατ. EUR), το Κοσσυφοπέδιο (100 εκατ. EUR), η Δημοκρατία της Μολδαβίας (100 εκατ. EUR), το

Μαυροβούνιο (60 εκατ. EUR), η Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας (160 εκατ. EUR), η Δημοκρατία της Τυνησίας (600 εκατ. EUR) και η Ουκρανία (1,2 δισ. EUR).

Αυτή η δέσμη μέτρων ΜΧΣ, όπως και η ταχεία έγκρισή της από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποτελεί σημαντική απόδειξη της αλληλεγγύης της ΕΕ προς τις χώρες εταίρους σε μια εποχή πρωτοφανούς κρίσης.

Στον πίνακα 2 παρέχεται επισκόπηση των αναλήψεων υποχρεώσεων και των πληρωμών για επιχορηγήσεις ΜΧΣ και της εκταμίευσης των δανείων ΜΧΣ κατά τα έτη 2018, 2019 και 2020 (προσωρινά στοιχεία). Οι συνολικές εκταμιεύσεις δανείων ΜΧΣ αναμένεται να ανέλθουν σε 860 εκατ. EUR το 2020 (ή σε 3 860 εκατ. EUR, εάν η απόφαση της 25 Μαΐου 2020 σχετικά με τη ΜΧΣ COVID-19 εκταμιευθεί πλήρως το 2020).

Πίνακας 2:

Αναλήψεις υποχρεώσεων και πληρωμές για επιχορηγήσεις ΜΧΣ, και εκταμιεύσεις δανείων ΜΧΣ 2018-2020 (σε EUR)

	2018	2019	2020 (προσωρινά στοιχεία)
Πιστώσεις αναλήψεων υποχρεώσεων για επιχορηγήσεις στον προϋπολογισμό	42 086 000	27 000 000	20 000 000
Επιχειρησιακές αξιολογήσεις, μελέτες ΔΔΔΕ, εκ των υστέρων αξιολογήσεις Γεωργία ΜΧΣ II (εγκεκριμένη απόφαση)	408 677	125 900	500 000
Άλλα πιθανά προγράμματα ΜΧΣ	10 000 000	-	-
Αναλήψεις υποχρεώσεων, σύνολο	10 408 677	125 900	Προς καθορισμό 500 000
Μη δεσμευθείσες πιστώσεις του προϋπολογισμού	31 677 323	26 874 100	19 500 000
Πιστώσεις πληρωμών για επιχορηγήσεις στον προϋπολογισμό	42 086 000	27 000 000	27 000 000
Επιχειρησιακές αξιολογήσεις, μελέτες ΔΔΔΕ, εκ των υστέρων αξιολογήσεις Γεωργία ΜΧΣ II (εγκεκριμένη απόφαση)	102 133	304 949	-
Μολδαβία ΜΧΣ (εγκεκριμένη απόφαση)	5 000 000	-	5 000 000
Άλλα πιθανά προγράμματα ΜΧΣ	-	10 000 000	30 000 000
Πληρωμές, σύνολο	5 102 133	10 304 949	Προς καθορισμό 35 000 000
Μη χρησιμοποιηθείσες πιστώσεις για πληρωμές επιχορηγήσεων	36 983 867	16 695 051	-8 000 000 ¹¹
Εκταμιεύσεις δανείων ΜΧΣ			
Γεωργία ΜΧΣ II (εγκεκριμένη απόφαση)	15 000 000	-	20 000 000
Τυνησία ΜΧΣ II (εγκεκριμένη απόφαση)	-	300 000 000	-

¹¹ Το ενδεχόμενο έλλειμμα πληρωμών που θα χρειαστεί να καλυφθεί (κατά κανόνα με ανακατανομή), σε περίπτωση εκταμίευσης των δύο υπόλοιπων δόσεων (και της συμπεριλαμβανόμενης συνιστώσας επιχορήγησης) του προγράμματος ΜΧΣ στη Μολδαβία.

απόφαση)			
Ουκρανία ΜΧΣ IV (εγκεκριμένη απόφαση)	500 000 000		500 000 000
Ιορδανία ΜΧΣ II (εγκεκριμένη απόφαση)	-	100 000 000	-
Μολδαβία ΜΧΣ (εγκεκριμένη απόφαση)	-	20 000 000	40 000 000
Ιορδανία ΜΧΣ III (εγκεκριμένη απόφαση)	-	-	300 000 000
Προγράμματα ΜΧΣ COVID-19 (εγκεκριμένη απόφαση)			3 000 000 000
Εκταμιεύσεις δανείων ΜΧΣ, σύνολο	515 000 000	420 000 000	3 860 000 000